

K. ABDULLAYEWA, K. HALLYYEW

HARPLYK

1-NJI SYNP ÜÇIN OKUW KITABY

XIV neşir

*Özbekistan Respublikasynyň Halk bilimi ministrligi
tarapyndan hödürlenildi*

DAŞKENT — «O'ZBEKISTON» — 2020

UO'K 372.416.2
811.512.164(075)
KBK 81.2 Tur-9
A-13

Syn ýazan:

Jumabibi Rejepowa Dörtkök etrabynyň 9-njy mekdebiniň
başlangyç synp mugallymasy

Abdullaýewa K.

A-13 **Harplyk:** 1-nji synp üçin okuw kitaby / K. Abdullaýewa, K. Hallyýew. –
XIV neşir. – D.: «O'zbekiston», 2020. – 80 sah.
I. Hallyýew, Kamiljan.

ISBN 978-9943-01-073-4

UO'K 372.416.2+811.512.164(075)
KBK 81.2 Tur-9

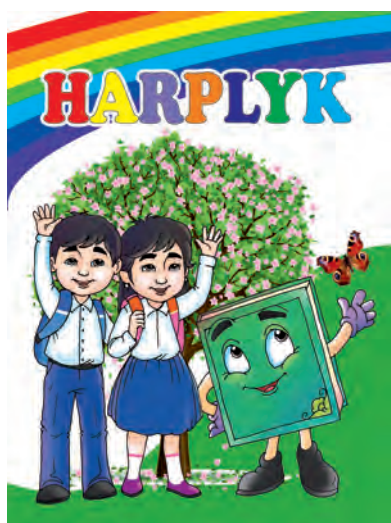
**Respublikanyň ýörite kitap gaznasynyň serişdeleri
hasabyndan çap edildi.**

ISBN 978-9943-01-073-4

© Abdullaýewa we başg, 2015, 2017–2020
© «O'ZBEKISTON» NÇDÖ, 2006, 2010, 2012 — 2020

□□-□□

□□□-□□

□□□-□□□

□□-□□□

□□-□□

□□□-□□

□ □ □

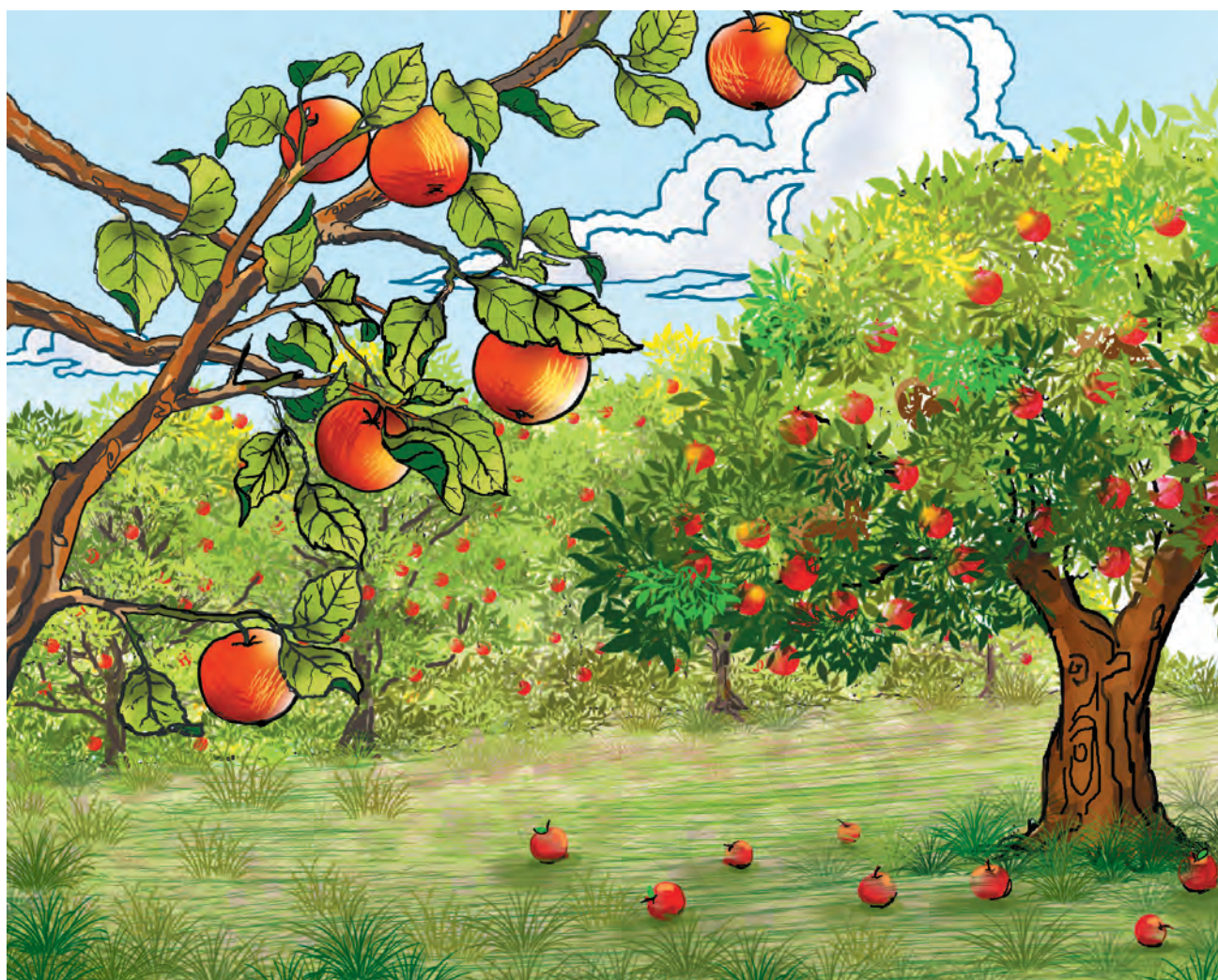
□ □ □

□ □ - □ □

□ □ □

□□-□□

□□-□□□

□□-□□

□-□□□

□□-□□-□□

□□□

□□-□□□

□□□-□□□-□□

□□-□□□

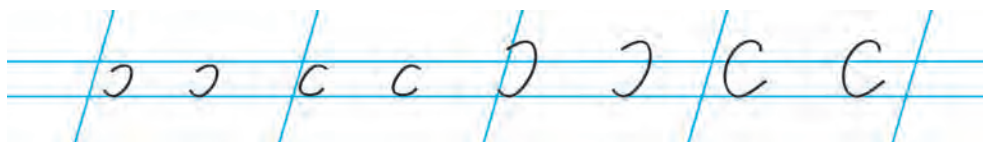
□□□□

□□-□□□

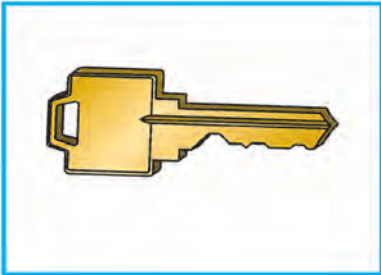
□□-□□□-□□□

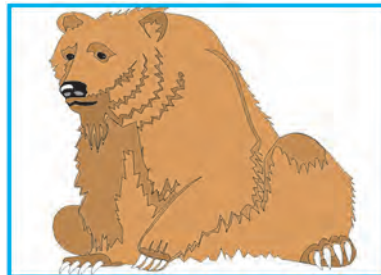
Аа

Aa

□-□□□

□-□□

□□

а а а а А А А А

Tt

Tt

□□□-□□□

□□□-□□

□□-□□

Ý ý

ч ч

□ □ □ - □ □ □

ýaý

ýaý

ýa ý

taý

ý

ý a ý

a ý

t

aý

ч ч ч чaч тау ч ч

Nn

Nn

n a n

naʻy

aʻyna

Aʻyna, ana aʻy.

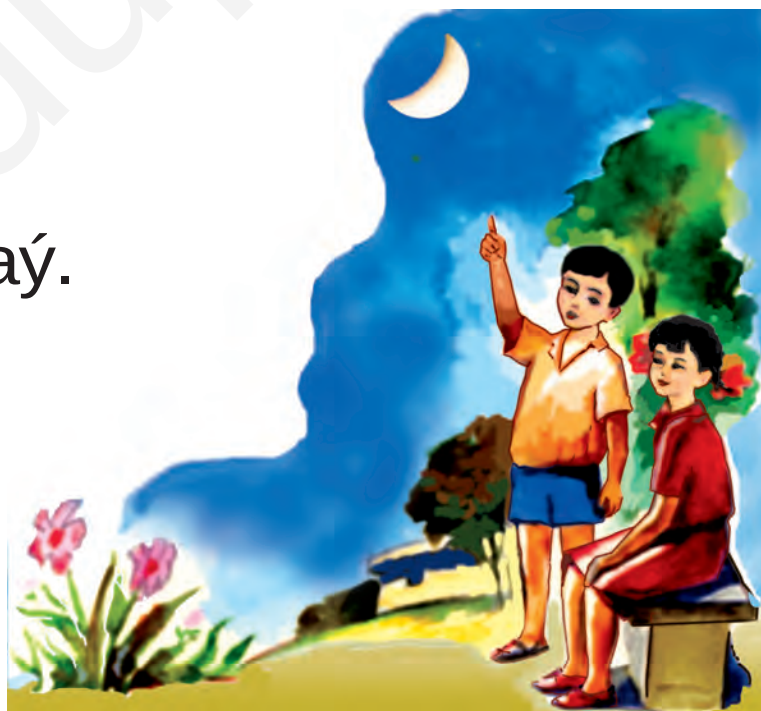
Anna

Aʻyna

Ata

nan

n n nan naʻy Nn

Mm

Mm

mama

ma-ma

nan

A-man

ma ma

ma-ta

ana

Ma-ya

m a m a

a-ta

at

Ay-na

ta'y

ya'y

A-ta

□□□-□□□

□□-□□

Ana Aman.

Ana ata.

Ana mama.

□□□-□□-□□

m m mama M M Mayra

L l

L l

laý	laý	mal	ma-la	ýaý-la
l a ý	al	tal	ma-tal	A-laý
	a-la	nal	al-ma	A-ta

Ata, matal aýt.

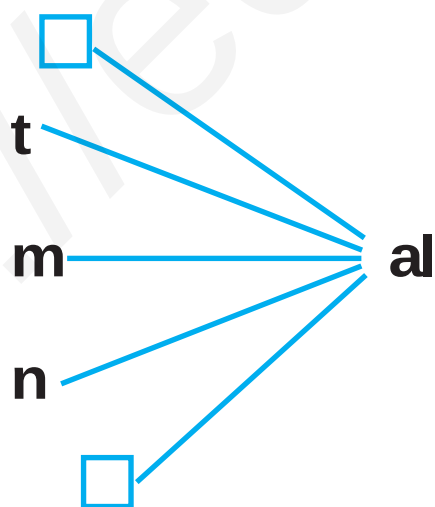
Maýa, alma al.

Aman ýalta.

Ýalan aýtma.

□□□□□

□□-□□

□□□

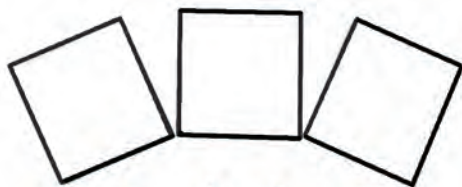

l l l / laý, alma L L

Kk

Кк

kaka

ka ka

k a k a

□□-□□□

□□-□□□

□□-□□□

ta
a

ýak

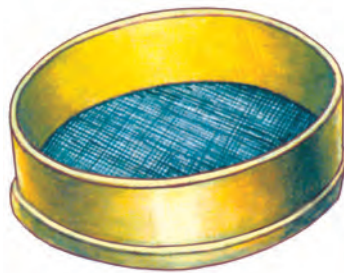
kak
ka-nal
ak
lak

a-ýak
ka-ka
ýa-ka
ta-ýak

к / к к / kaka, ak К К

Ee

Ee

ene

e-ne

e ne

e-lek

e n e

et
el
men
mel
ýel

e-ne

□□□-□□□

Ma'ya, elek ele.
Aman, mel al.

ýe-lek

e
ýe
mel

lek

Ke-mal

e e ene, elek, kelem Ee

iki

iki

iki

i ki

i k i

iki

it

kit

iyim

i-lik

til-ki

ti-ken

iyim

ke-yik

e-kin

il-ki

l-la-man

□□□-□□

□□□

i i i i iki tilki, it i i

Gg

Gg

galam

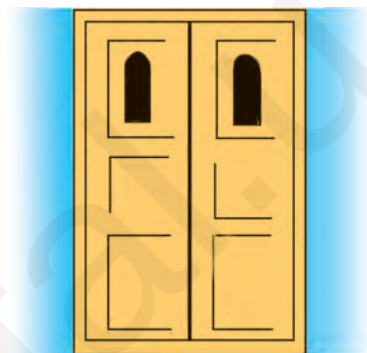
ga lam

g a l a m

A-ga

Ta-gan

Ýe-gen

□□-□□

□□□

□□□

ga lam
nat

Tagan, ine gant al.

Ýegen, gel gaýmak iý.

Maýa, legeni al.

Aga ine geým.

Al geýin.

□□□-□□□

g/g gat-gat, galam G G

Pp

Pp

pag ta

p a g t a

pag-ta

□□-□□□ □□□-□□

— pi-le

— pal-ta

ine pap-ka

— pa-pak

pil

ý

g

t

l

ap

p p pagta, penal P P

Ç ç

Ç ç

çe kiç

ç e k i ç

çaý
çem-çe
ça-nak
ge-çi

ke-çe
Çe-men
ça-ga
çalt

çe

- kiç
- men
- p
- k
- n

ç ç çemçe Ç Ç Çemen

Uu

Uu

u n

gum
ka-nun
gu-lan
ul-la-kan

Uç-gun
Gul-man
Gun-ça
gu-lak

gul-pak

Gunça, ine un, ele.
Gulman, ine gumgan al.

□□□-□□□

Ullakan gulp

/u u u / u un, ugar, ussa /

Yy

yy

ýyl gyn

ý y l g y n

Yk-lym
Ýyl-gaý

y-lym
a-kyl
na-kyl

ýyl - gyn

Aý - na

ýy - lan

Alym akylly.
Aýna nakyl aýt.
Mag — tym — gu — ly

y y ylym y y yklym

Ü ü

ü ü

ü tük

ü t ü k

ütük

üç
mün
gül
kül

gün
güýç
güýç-li
kül-çe

□ □ □

□ □ - □ □ □

Aga, güýçli. Aman, ata mün.

ü / ü ü ü ütük, gül ü ü

Dd

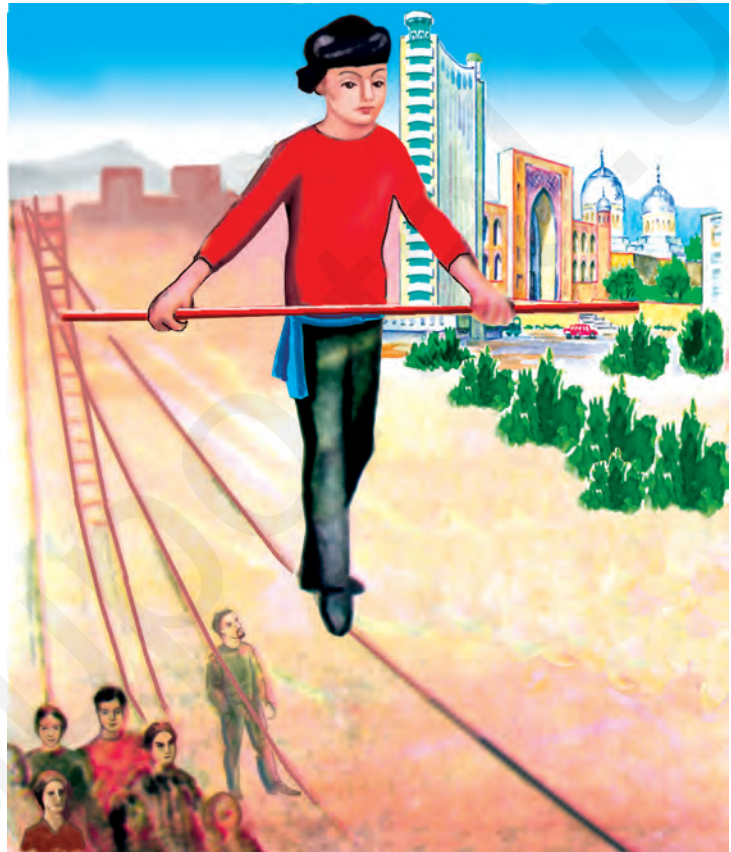
Dd

d e p

dep

□□-□□□

□□-□□□

dag
de-pe
dü-ýe
del-lek

da-ýy
tüy-dük
mek-dep
dü-kan

Me-di-ne
Gel-di
düyn
düyp

d d d d depe, dag, igde

DÜLDÜL AT

Ine düldül at.
 Geldi, düldül ata mün, diydi
 Medine.
 Geldi düldül ata mündi.

de pe

ig de

Gel di

a dam

D D Ine düldül at.

Oo

o dun

o d u n

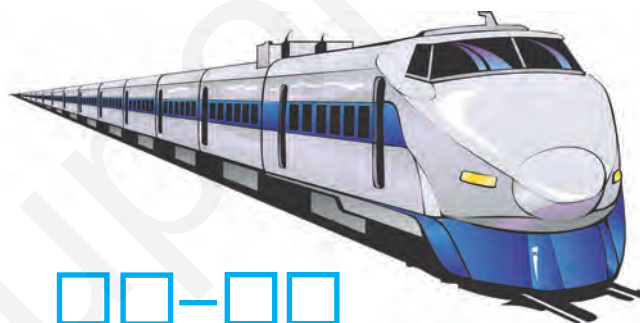
on
ol
ok
ot

tok-mak
ot-ag
ýo-mak
ço-kaý

Po-lat
og-lan
ýolka
ýo-da

□□□-□□□

□□-□□

Polat, ýomak aýt.
Polat ona golaý
ýomak aýtdy.

to-kaý

o o Polat akyllly og'lan.

- Ine Aman, Ogulaý, Polat.
- Ogulaý, Polat kitap okady.
- Aman okamadymy?
- Ýok.
- Ol oýnady.
- Ogulaý, Polat oýun oýnady.

□□-□□-□□□

/o o o/ Ogulay, Polat/

Ä ä

Ä ä

ä dik

ä d i k

ädik

äý-nek

ä-lem

kä-di

çäý-nek

nä-me

nä-çe

gä-mi

çä-ge

Täç-gül

Lä-le

Gü-lä-lek

kä-ki-lik

□□-□□

□□-□□□

— Täçgöl, ol näme?

— Ol çäýnek.

— Täçgöl, çäýnege çay demle.

— Läle, Gülälek, al çay iç.

Bu näme?

ä ä äýnek, kädi Ä Ä

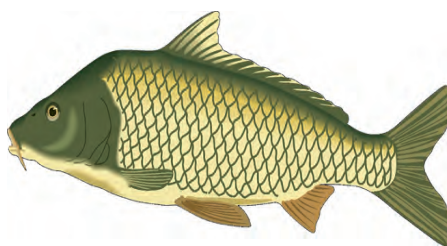
LÄLE

- Läle lälük.
- Ol uly ýolda oýnady.
- Läle, ýolda oýnama!

Läle näme etdi?
Güläle näme etdi?
Güläle läle kakdy.

Bb

Bb

baýdak

baý dak

b a ý d a k

bal
bag
ba-lyk

ba-dam
bil-bil
bu-lut

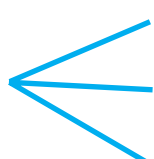
oba
Bi-ke
ba-ba

□□□-□□□

□□□-□□

Bu kim?

Ol — Bibi
— Beki
— Baba

b b baba, bulut, baydak

BUKULLYM

Bibi, Beki, Baba bagda bu-
kullym o'ynady. Baba bukuldy.

— Baba, Baba, — diydi Bibi.

Baba, kuku, — diydi.

— Baba, indi men bukulyan.

— Bolya, bukul, — diydi Baba.

B B B / Baba bukuldy.

Rr

Rr

ren de

r e n d e

rende

kür-re
dur-na
gar
ary

Ma-ral
Ba-tyr
Ba-bur
Gar-ry

gar-ga

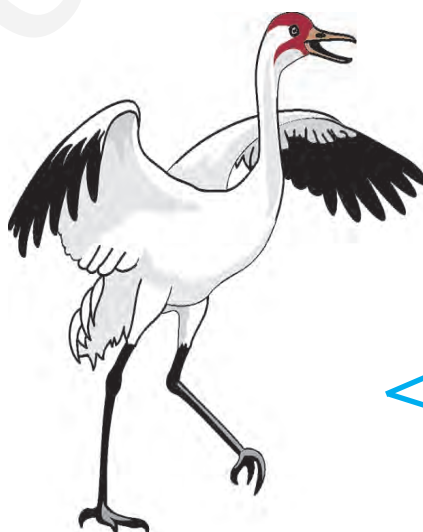
Maral, gara ruçkany al.
Batyr raketa mündi.
Garry traktorçy.
Babur — beýik □a□yr.

ary

ga-ra-ly

Bu
näme?

rr ruçka, rende

ROBOT

Robot — demir adam.
Ol bilimlidir.
Ana, ol gelyär.
— Robot, aýt, bu näme?
— Bu raketa, ol uly.
Men raketany buraýaryn.
Robot raketany burady.
Raketa belende uçdy.
Robot näme diýdi?

R R Robot bilimlidir.

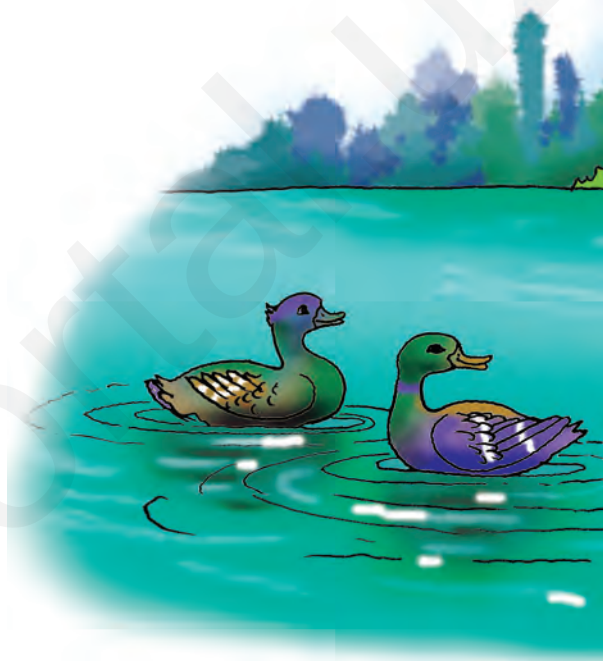
Ö ö

ör dek

ö r d e k

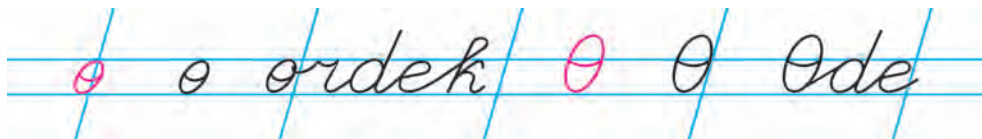
ördek

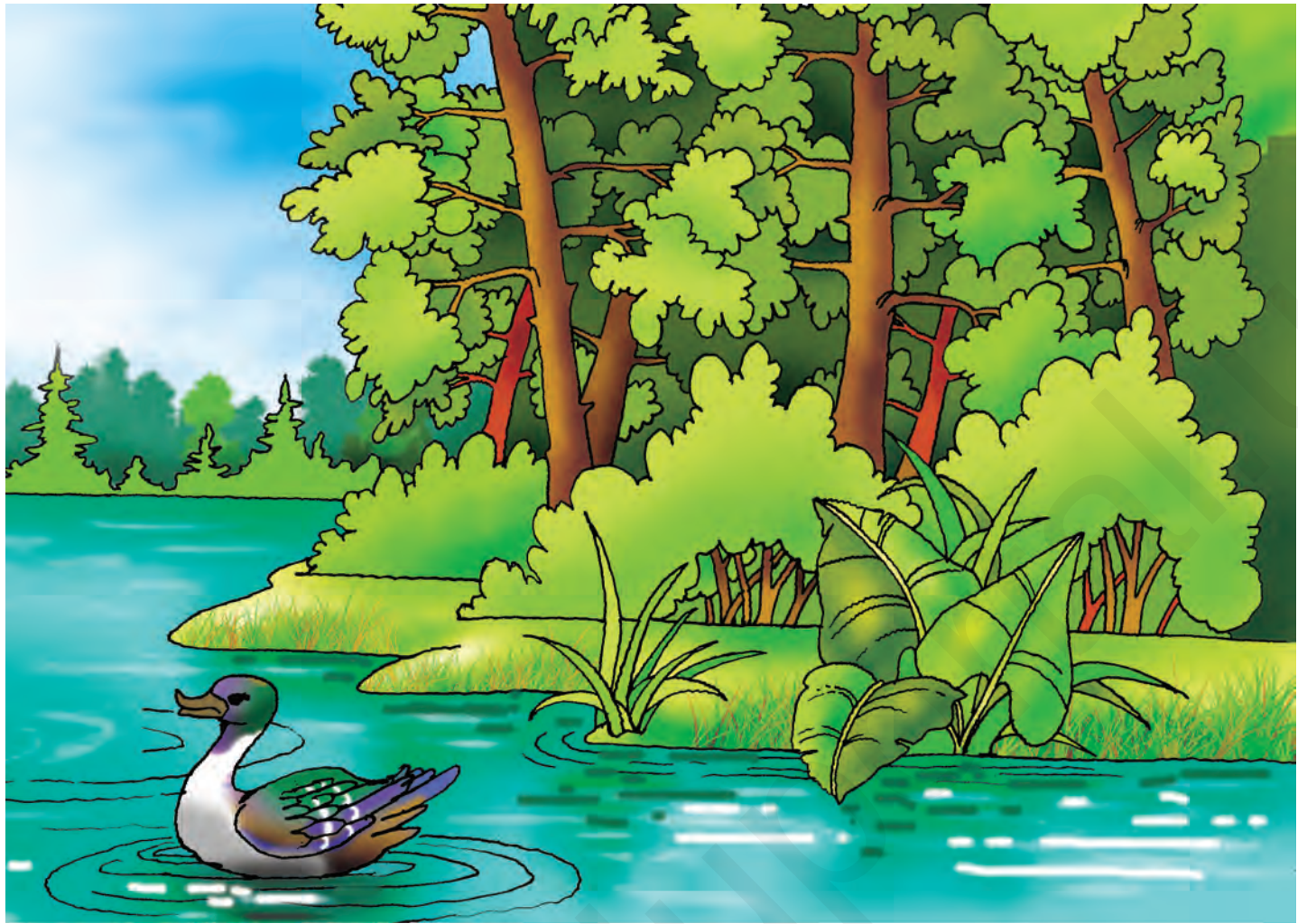

köl
öy
möy
gök

Ö-de
Ö-re
köy-nek
kö-me-lek

□□□-□□□

KÖL

ç
k
b —> öl

- Öde, bu näme?
— Bu göm-gök köl.
— Ol näme?
— Ol ördek.

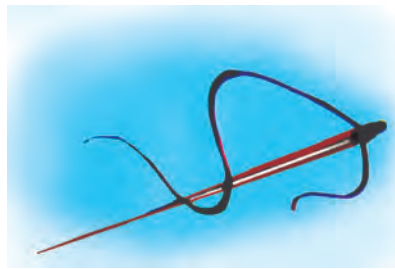

□□-□□□

Ö Ö Ö Öde, bu köl.

Ňň

Ň Ň

iň ñe

i ñ ñ e

iňñe

teñ-ñe

müñ

Meñ-li

gañ-ña

giñ

o-ña

leñ-ñeç

çuñ

ma-ña

töñ-ñe

iñ

o-ñat

Meñli iňñe bilen elde ýaka
tikdi.

Ýaka oñat eken.

Ol maña ýakdy.

□□□

□□□-□□

Bu näme?

Ň Ň Ň iňñe, leññeç

OKAŃ, ÝAT TUTUŃ

Iňňe-iňňe,

U□y-diňňe.

Bal-balyna,

□ek-□ekine.

Gotur geçi,

Möle geçi,

□alalaň-□apbaň,

Güleleň-güpbeň.

Ýaryl-bö□□ül,

Tur, □en çyk!

□ana□aç.

n̂ n̂ n̂ Gülelen̂ - güpben̂.

Ww

W w

wa tan

w a t a n

watan

mi-we

ga-wun

pa-law

wa-gon

eý-wan

kuw-wat

wa-ka

ma-wy

We-li

We-kil

We-pa

Döw-let

□□-□□-□□-□□□

w w w watan, miwe

ATA-WATAN

Meniň Ata-Watanyň owadan.
Onuň tebigaty örän baý.
Men Ata-Watanyň gowy
görüärin.

Watan — ene,
Bo □aga □y — altyn.

Çagalar! Watana wepaly boluň!

W W Watan, Weli

Ss

Ss

sa gat

s a g a t

sagat

sa-lam

sa-ya-wan

sa-çak

san-dyk

Ser-dar

Set-dar

Sa-par

Se-nem-gül

□□□-□□

□□-□□-□□□

□□□-□□□

□□-□□□

□□-□□□-□□□

Arassaçylyk — bu saglyk.

s / s s sagat, yssy, salam

SALAM

Edepli oylan ululary görende:

— Salawmaleýkim, — diýýär.

Ulular bolsa:

— Waleýkimessalam, — diýýär-
ler.

Çagalar, muny ýatda saklaň!

Nakyl

Edep altyndan gymmat.

§ § Serdar salam berdi.

Hh

Handwritten cursive letters 'H' and 'h'.

ha ly

h a l y

haly

he-re-ket

he-ka-ya

ha-ly-pa

hüý-pü-pik

Haý-dar

Ha-san

Hy-wa

Mäh-ri

Hemra

hat

ha-bar

ha-ryt

ha-ýat

ha-tar

hy-ýar

no-hut

haý-wan

ha-sap

Bu näme?

Hikmeti okañ:

Hormat etseñ, hormatlanarsyñ.

Handwritten cursive practice lines for 'h' and 'hormat, haly'.

SÖHBET

Mähri Heselden sorady:

— Hesel, hyýar we behi nirede bolýar?

— Hyýar bossanda, behi bolsa bagda bolýar.

— Mähri, indi sen menden sora:

Bilbil we hüýpüpik näme edýär?

— Olar saýraýarlar.

Nakyl

Dost — dostuň aýnasy.

H H Hesel behi iydi.

Zz

Handwritten cursive letters Z and z.

zem zen

z e m z e n

zem zen

zem

söz

zen

le

sö

göz

□□□-□□□

□□□-□□□

□□-□□□

zy-gyr

ze-hin

saz

söz

gyz

ba-zar

gar-pyz

güýz

E-ziz

Zöh-re

A-zat

Ze-li-li

DANALARYŇ SÖZI

Az sözle, saz sözle,
Elmydam uzagy gözle.
Okap alsaň sözleri,
Dana bolup ösersañ.

Handwritten practice lines for the words: z z z / zemzen, / zygyr

GAZ

Kakyp ganatyn,
gagyldaýar gaz.
— Siz bilen — diýýär, —
Oýnaýyn biraz.
— Bolýa oýnalyň,
Hezil edeliň.
Dost bolup mizemez,
Ýaýnap oýnalyň.

Jj

Jj

jüý je

j ü ý j e

jüýje

jaý

jañ

jigi

jö-wen

Ju-ma

Je-mi-le

Jep-bar

Jeý-hun

Jeren jigisine jorap dokady.

Jeýhun derýa.

Jeren we Jamal jana-jan jora.

ülje

jorap

Bu näme?

j j j j jüýje jikjiki

MÜRZE ULUGBEK

Babamyz Mürze Ulugbek uly alym bolupdyr. Ol münejjim bolup ýyldyzlary synlapdyr. Köp kitaplary ýazyp ony bize galdyrypdyr.

Ulugbegi bütün dünýä alymlary bilýär.

Çagalar siz hem kitaby söýüň!

7/7 Jeren joran dokady.

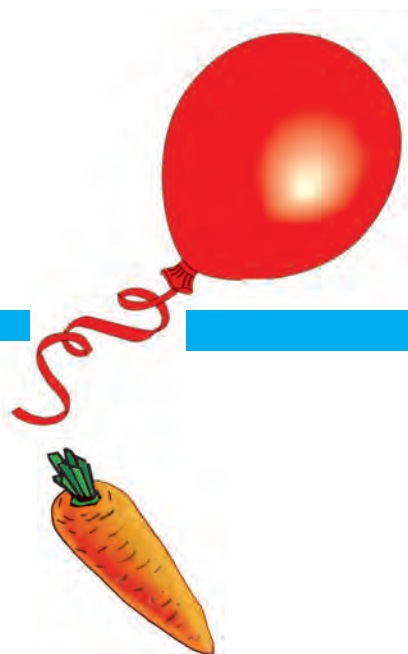

Ş ş

Ş ş

ş a r

şar

kä-şir

□ □ □ — □ □

iş
aş
daş

mäş
keş
şah

baş
gaş
ýaş

guaş
diş
gyş

daş-de-şen

şa-ly
şa-hyr
şä-nik
şä-her

Şi-rin
A-ly-şir
Şa-bat
Şa-my-rat

Alyşir Nowaýy — beýik şahyr.
Şahyryň şöhraty ýer şaryna
ýaýrandyr.

ş ş şaşa, şahyr, şänik

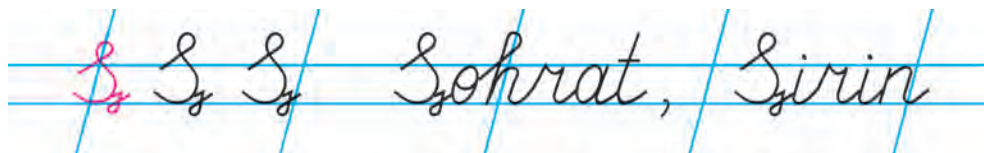

ALYŞIR NOWAÝY

Alyşir ýaşlygyndan edepli we zehinli oylan bolupdyr. Köp kitap okapdyr. Olary ýat tutupdyr. Beýik şahyr Alyşir Nowaýy şeýle diýipdir:

— Balalarym, bilimli, dana boluň!

Az-az öwrenip dana bolur,
Damja-damja ýyglyp
derýa bolur.

Ff

F f

fo nar

f o n a r

fonar

fab-rik
far-tuk
fut-bol
fon-tan

Fer-ga-na
Af-ri-ka
Fa-ra-by
Fe-ruz

şarf

— Bu näme?
— Bu fontan.

telefon

Bu näme?

f f fontan, fonar F F

ž ž

Ž ž

haž žyk

h a ž ž y k

haž-žyk

žur-nal e-taž

etažly jaý

Jeren **žurnal** okady.

Ol köp **etažly** jaýda ýaşaýar.

Biziň şäherimizde **etažly** jaýlar örän köp.

Şäherimiziň haýwanat bagynda **žiraf** bar.

ž ž žiraf, žurnal Ž ž

ATALAR SÖZI — AKYLYŇ GÖZI

Eý perzent, sen mydama
peýdaly işleri et.

Peýdasyz işe el urma.
Peýda-zeleliň tapawudyny
bil.

Abdulla Awlany

*

Akyl bolsaň, söz aýtmagyn,
Nobat berilmegen ýerde.

Magtymguly Pyragy

*

Magtymguly, sözüň bilene sözdür,
Bilmedik adama gury owazdyr.

Z Z Z Zelili, Zohre

MAGTYMGULY PYRAGY

Magtymguly gündogaryň beýik şahyry we akyldarydyr. Ol ýaşlygyndan kitaby örän söýüpdür. Köp okapdyr.

Magtymgulynyň goşgulary bi-ziň üçin öwüt-nesihatdyr.

IÇINDE

Durna aýdar: — Uçar men,
Bagdat suwun ißer men.
Gyş Hindistan göçer men,
Lälezarlyk içinde.

Düýe aýdar: — Otlar men,
Otlar ýerim ýatlar men,
Elmydama botlar men
Selin, sazak içinde.

Ýaby aýdar: — Men gende
Üstüme münen bende,
Azabym köpdür günde,
Özüm hyzmat içinde.

Magtymguly

Nakyllar

Bilimli kişi ozar,
Bilimsiz kişi tozar.

Akyldan artyk baýlyk ýok,
Saglykdan gymmat zat ýok.

Ir turan işinden dynar.
Bu günki işiñi ertä goýma.
Çekseñ zähmet, ýagar rähnet.

Altyn ýerde ýatmaz,
ýagşylyk ýolda galmaz.

Okasañ, bilim alarsyñ,
Hemme zady bilersiñ.

GÜLÇİ GYZ

Ertir-agşam gül bilen,
Gümra bolup ýörşüni.
Görsen-e sen Güljanyň.
Güli gowy görşüni.

Doly täsin güllerden,
Howludaky kölçeler.
Bar kişiniň höwesi,
Atyr ysly gül-çemen.

Ahmet Mämmedow

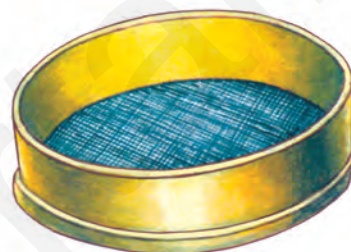

TAPYŇ!

Mele donly, pes boýly.

Tap-tap edýär,
aşagyndan kerwen geçýär.

Pes-pesejik boýy bar,
ýedi gatly dony bar.

Agy — ak, garasy — gara,
Guýrugy garyş sere.

... hazyna — suw altyn.

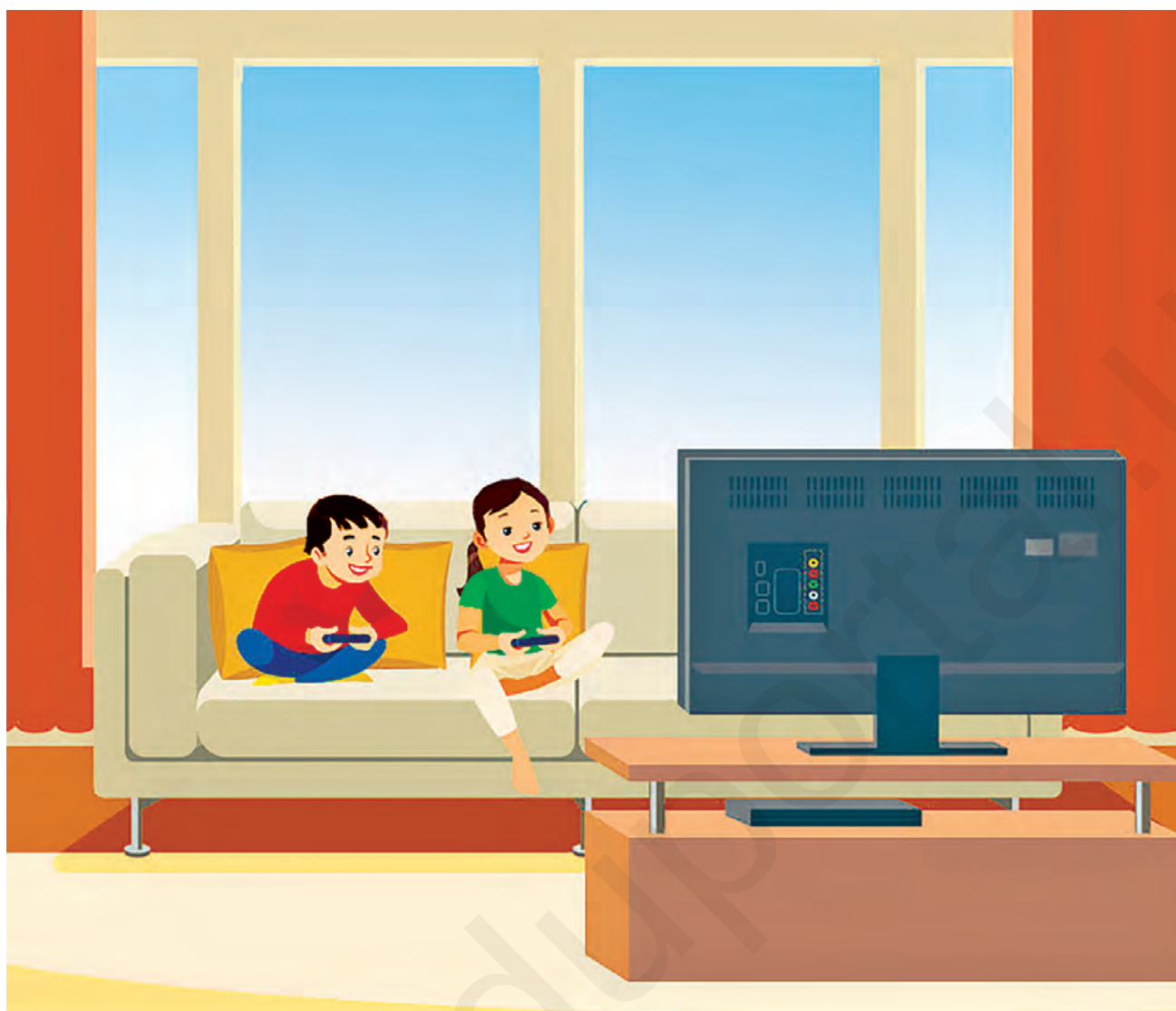
MEN EJEMIŇ KÖMEKÇISI

Ejem güler ýüz bilen,
Süýji-süýji söz bilen,
Diýýär: — Düşbi gyzym sen,
Işe gitsem, yzym sen!

Kakamyň guwanjy men,
Diýýär maňa: Gulpaklym!
Ejemiň daýanjy men,
Ogşap diýýär: — Akyllym.

H. Seyit

TELEWIZOR WE BIZ

Telewizor hemmeleriň öýünde bar. Telewizorda biz çagalar üçin örän gyzykly zatlar görkezilýär. Çagalar üçin agşam ertekisi we dürli multfilmler görkezilýär.

Biz telewizorda okuw gepleşiklerini hem görýäris.

Boljak oylan bařdan belli.

*

El h n ri il gezer.

*

 edi  l e, bir kes.

*

H n ri  wren-de,  ygren.

ÇEPER GYZLAR

Berçin bilen Çemengül
iki dogan.

— Çemengül, gel ýag-
lyk tikeliň, — diýdi Berçin.

— Bolýa, ynha şu mata-
dan tikeris.

Men gaýçy bilen gyrkyp
bereýin.

Sen bolsa gyzyň reňkli
nah saýlap al.

Gyrasyna owadan gü-
lün suratyny çekersiň.

Ýaglygy enemize sow-
gat ederis.

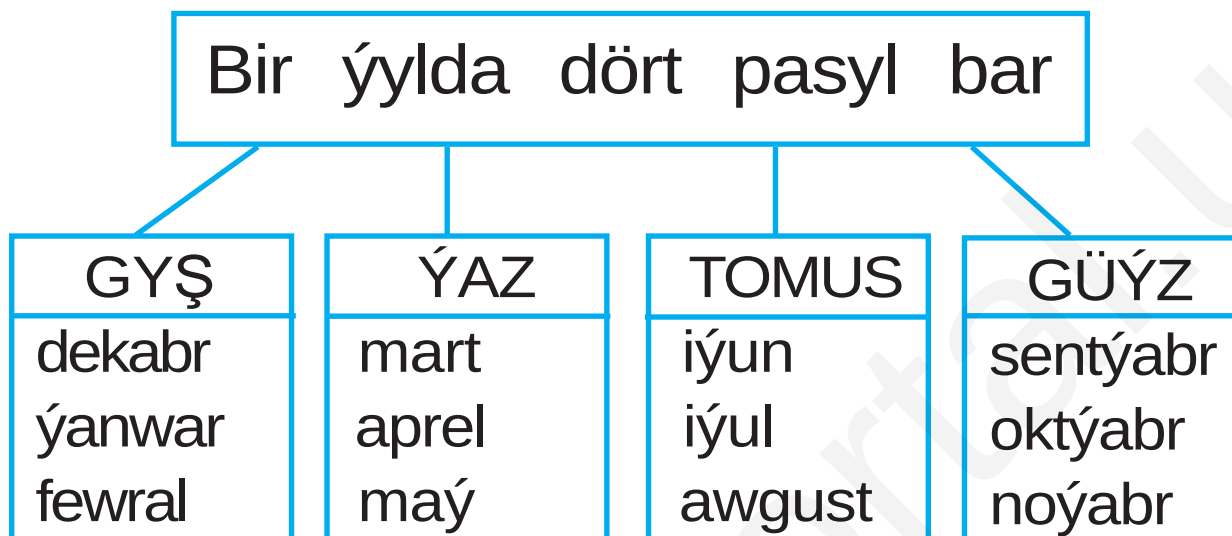
Nakyl

Işliniň işi biter,
Işsiziň günü geçer.

ÝATDA SAKLAŇ!

Pasyllar we günler

Bir hepdede ýedi gün bar:
duşenbe, sişenbe, çarşenbe,
penşenbe, anna, şenbe, ýek-
şenbe.

Nakyllar

Az sözliniň göwni ýaz.

*

Gyşy gyşlamadygyň ýazy ýazlamaz.

KITAP, MENIŇ DOSTUMSYŇ

Her sahypaň meň üçin
Bir hekaýat sözleýär.
— Okap, alym bolgun, — diýip,
Ýagşy niýet eçilýär.
Şoň üçinem diýýärin:
«Kitap, meniň dostumsyň».

Zafar Diýar

Söhbeti şirin dostum,
Durşuna bilim dostum.

IŃLIS DILI

Biz iŃlis dili öwrenýäris.
 Biziň mugallymmyzyň ady
 Dursun Rejepowna. Ol bize
 iŃlis dilinde gyzykly kitaplar
 okap berýär. Men uly bo-
 landa iŃlis dili mugallymy
 boljak

Okuwçylar, siz ulalanda
 kim bolmagy arzuw edýär-
 siňiz?

PROGRAMMIST

Eziz günde gyssanyp,
Mekdepden öye gelyär.
Ol kompýuter oýunlary,
Höwes bilen oýnaýar.

Internetde ol işläp,
İñlis dilin hem bilýär.
«Ulalsam hökman, eje,
Programmist boljak» – diýýär.

Kamiljan Hallyýew

HARPLYK BAÝRAMY

Tizara Harplyk baýramy bolar. Gowuja taýýarlanyň.

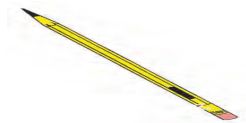
Biriňiz aýdym aýdarsyňyz. Başgaňyz tans edersiňiz. Şonda siz dürli öwrenen harplaryňyz bilen başlanýan matallary we tapmaçalary aýdarsyňyz. Sebäbi siziň hemmäňiz gowy okamagy, owadan ýazmagy öwrendiňiz ahyryn.

Siz Harplyk baýramyna nähili taýýarlanýarsyňyz?

Matallar

Özi bir garyş
Dili müñ garyş.
(Galam).

Iññesiz tikin gördüm.
(Hat).

Birje gulaç boýy bar,
Alty gara gözi bar.
(Penjire).

Ýörän ýoly demirdir,
lýmiti ýag, kömürdir.
(Otly).

Tamdyrlarda ýapylýar,
Hemmeleriň geregi.
Elmydama aýaň siz.
Mele-myssyk ...

GURBAGA WE IÇÝAN

(Erteki)

Bir gurbaganyň ýanyňa bir içýan gelip:

— Gurbaga, gel, ikimiz dost bolaly — diýipdir.

Gurbaga:

— Bolýar — diýipdir.

Soň bu ikisi barýarkalar, öň-
lerinden ýap çykypdyr.

Şonda içýan:

— Dost! Men bu ýapdan
geçip bilmen — diýipdir.

Onda gurbaga:

— Dost, men seni arkama
alyp geçiräýerin — diýipdir.

Olar suwuň ortasyna baranla-
rynda, içýan gurbagany çakyp-
dyr.

— Ýeri, içýan dost, bu näme
etdigiň? — diýip sorapdyr.

Içýan:

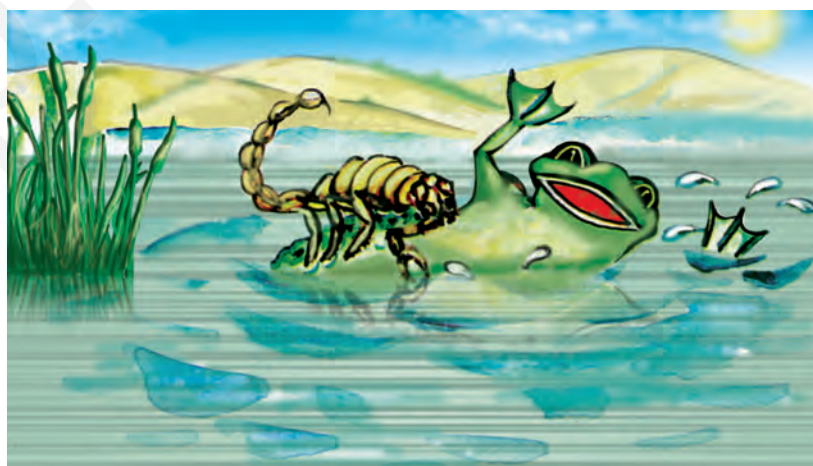
— Bu meniň kärim-dä — diýip,
jogap beripdir.

Gurbaga:

— Seniň käriň şu bolsa, biziň
hem seniň ýaly «dost» üçin
kärimiz şu — diýip, suwa çümüp
gidipdir.

Içýan bolsa gark bolupdyr.

1. Ertekide kim dost bolmagy tekliپ edipdir?
2. Iki dostuň öňünden näme çykypdyr?
3. Içýan gurbagany nädipdir?
4. «Gazma düşersiň, ýakma bişersiň» nakyly şu ertekide ýerliklimi?

YOLKA

Yolka hödür etse-de,
Her pasyl bir köýnegi,
Halaýar ol baharyň
Köýnegini geýmegi.

Ähli baglaň geýmini,
Çykarsa-da güýz gelip,
Diňe ýolka tokaýda
Ömür sürýär ýaz bolup.

Yolka baýramyna nähili taýýar-
lanýarsyňyz?

Täze ýyly nirede kim bilen
garşy alýarsyňyz?

Surata seredip Ýolka baýramy barada gürrüň edip beriň. 🛎

SAPAKDAN DAŞARY OKUW

ÝYLDYRYM ÇAKANDA

Garryja mama
Sanajyn kakdy,
Gögi ýandyryp
Ýyldyrym çakdy.

«Ot söndürijä»
Edeýin habar,

Galandyr olar
Mundan bihabar»

01-i aldym,
Ýyldyrym söndi.

Olara näme
Diýerkäm indi?!

Seyitmämmet Hydyrow

Goşgyny ýat tutuň.

PYŞDYLYŇ UKUSY

Şemaldan gyşyň habaryny alan Pyşdyl uka gitdi. Gyş geçip, gögeren otlaryň ysy burnuna uranda, ol oýandy. Düzlükde pyşşyldap, otlap ýören pyşdyly görüp, çöl haýwanlary onuň daşyna üýşdi.

— Pyşdyl, biziň sähramyza asmandan ak gül döküldi, sen ony görmediň.

— Pyşdyl, düzde peşmekler ylgaşdy, sen olaryň ýaryşyny görmediň.

— Pyşdyl, biziň arkamyzy bulutlar ýuwup berdi, seniň arkaň ýuwulman galdy...

Pyşdyl haýwanlaryň sözünü diňläp, hiç zat diýmedi-de, ýekeje sapar uludan bir pallady.

Yssy düşdi, otlar gurady, pyşdyl ýene uka gitdi. Güýz ýetip geldi. Güýz ýagmyryndan

yzgar alyp, gögeren otlaryň
ysyna pyşdyl oýandy. Düzlük-
de pyşşyldap, otlap ýören
pyşdyly görüp, çöl haýwanlary
onuň daşyna üýşdi.

— Pyşdyl, sähra ak oda
ýandy, sen ony görmediň.

— Pyşdyl, köleriň suwy buga-
ryp, asmana uçdy, sen ony
görmediň.

— Pyşdyl, bakjada gawun
gutardy, baglarda — iýmiş, sen
ony görmediň.

Pyşdyl haýwanlaryň sözünü
diňledi-de, ýekeje sapar uludan
bir pallady.

Görşüňiz ýaly, diňe adam-
laryň arasynda däl, hatda
haýwanlaryň arasynda-da ýalta-
lar bolýar.

ŞAGALYŇ AGYSY

— Şagal, aý şagal, seni
towuklara çopan etdiler.

Şagal aglamaga başlady.

— Şagal, aý, şagal, sen näme
üçin aglaýarsyň?

— Siziň sözüňiz ýalan bolaý-
masyn — diýip aglaýaryn.

Allaberdi Haýydow

Ýumuş: hekaýajyklary okap
gürrüň edip beriň.

ALABA HAR

Üçekde öylänçi
Dynman dep kakar,
Pitikläp pyşdylyň
Ukusyn ýakar.

Örüzer hinine
Girip garynjaň,
Baryp gulagyndan
Çeker ýorunjaň.

Asmanda süsüşýän
Goçlaň buýnuzy

Ýalpyldap ot alar,
Gümmürdär sesi.

Ýaglar çöp otlary
Ýaşyl gulpagyn,
Kömelek boz ýerde
Silker telpegin.

Oslagsyz çakyşyn
Edip çybygyň,
Pyntyk gabygyny
Deşer çybygyň.

Säheriň ukusy
Bal ýaly süýjär,
Şonda-da galmarys
Okuwdan gijä.

Myratgeldi Söýegow

Ýumuş: goşgyny labyzly okaň.

АКРАМЫК

(Türkmen halk ertekisi)

Bir bar eken, bir ýok eken. Gadym wagtda bir adamyň ýedi sany ogly bar eken. Bularyň käri aw awlamak eken. Bularyň bi-rem gyz dogany ýok eken. Bir eneleri göwreli bolupdyr. Enesiniň aý-güni dolan wagty, bular awa gitmekçi bolup, atasyna:

— Biziň gyz doganymyz bolsa, howlymyzyň agzyndan gurjak asyp goýuň, erkek doganymyz bolsa, ok-ýaý goýuň — diýip gidipdirler.

Bularyň yzynda gyz dogany bolupdyr. Atasy derwezeden gurjak asyp goýupdyr. Emma goňşulary ýamanlyk edip, muny aýryp, ok-ýaý asyp goýupdyrlar. Bular awdan gelenlerinde, ok-ýaýa gözleri düşüp: «Hudaý bize

gyz dogan bermändir» diyip
öýkeläp, gidip bir dagyň go-
wagynda jaý tutup, aw awlamak
bilen gün görüp başlapdyrlar.

Indi bular bu taýda galsynlar,
habary täze bolan gyздan alyň.

Ertekiniň dowamyny özbaş-
dak okaň.

DOSTLUK GÜZERI

Goşa tuduň astyndan,
Akýar obanyň ýaby.
Gelseň hezil üstünden,
Howanyň yssy çagy.

Tolkunlary gulaçlap,
Hoştap suwun boýlamak,
Gör, nähili hezillik,
Suwa düşüp oýnamak!

Ýañlandyryp uzagy,
Joşýar şatlyk-şagalaň.
Bu ýer dostluk güzeri
Boldy ähli çagalaň.

Bolsa tersleşen çaga,
Basym el berip ele,
Dury suwa düşmäge,
Gelyär tirkeşip bile.

Suw sepişip oýnaýar,
Kine goýman göwünde.
Ähli öýkäň aýrylýar
Bu güzeriň suwunda.

Ýaban Rozyýew

Ýumuş: goşgyny ýat tutuň.

O'quv nashri

Qumri Abdullayeva, Komiljon Xolliyev

HARPLYK

(Alifbe)

1-sinf uchun darslik

(Turkman tilida)

O'n to'rtinchi nashri

Redaktor	<i>J. Metýakubow</i>
Hudožnikler:	<i>I. Halhojaýew, F. Iskenderow, S. Abdumominowa</i>
Çeper redaktor	<i>H. Kutlukow</i>
Tehredaktor	<i>L. Hijowa</i>
Korrektor	<i>J. Metýakubow</i>
Kompýuterde sahaplaýjy	<i>K. Goldobina</i>

Neşirýatyň lisenziýasy AI № 158, 14.08.2009.

2020-nji ýylyň 10-njy aprelinde çap etmäge rugsat edildi.

Ölçeği 60×90^{1/8}. Ofset kagyzy. «Arial CE» garniturası. Kegli 26. Ofset usulynda çap edildi.

Şertli neşir listi 10,0. Neşir listi 12,0. 1196 nusgada çap edildi. Sargyt № 20-172.

Özbekistan Respublikasynyň Prezidentiniň Administrasiýasynyň ýanyndaky
Habar we köpçülikleýin kommunikasiýalar agentliginiň
«O'zbekiston» neşirýat-çaphana döredijilik öýünde çap edildi.
100011, Daşkent, Nowaýy köçesi, 30.

Telefon: (371) 244-87-55, 244-87-20.

Faks: (371) 244-37-81, 244-38-10.

*e-mail: uzbekistan@iptd-uzbekistan.uz
www.iptd-uzbekistan.uz*